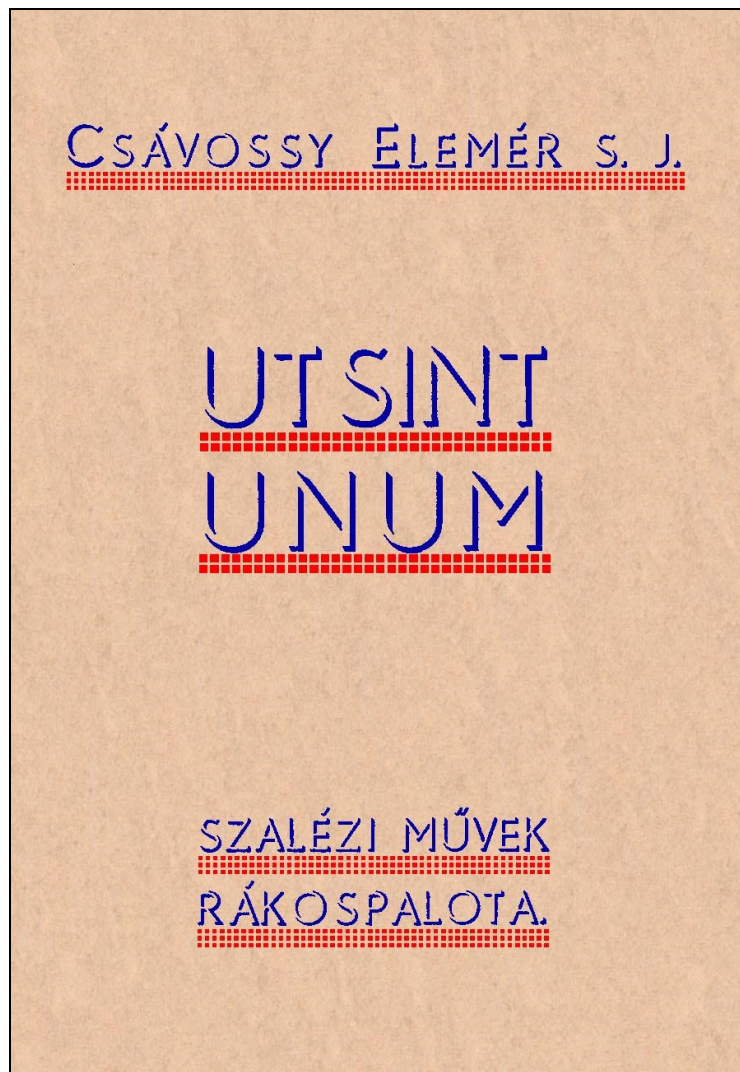

Csávossy Elemér
„Ut sint unum” (Ján. XVII.)
A krisztusi és a felebaráti szeretet
lelkiségének forrásai

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Csávossy Elemér
„Ut sint unum” (Ján. XVII.)
A krisztusi és a felebaráti szeretet lelkeségének forrásai

Nr. 104-1935. Nihil obstat.
Budapestini die 18-a Decembris 1935.
Eugenius Somogyi S. J.
Praep. Prov. Hungariae.

Nihil obstat.
Carolus Szitkey S. S. censor dioecesanus
Nr. 378-1936.

Imprimatur, Vacii, die 24-a Januarii 1936.
+ Stephanus Episcopus Vacienis.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1935-ban jelent meg a Szalázi Művek (Rákospalota) kiadásában. Az elektronikus változat a Jézus Társasága magyarországi tartományfőnökének az engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Jézus Társasága Magyarországi Tartományáé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Krisztus a szőlőtő. (Jn 15).....	4
„Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban.” (Fil 2,5)	7
„Testének tagjai vagyunk.” (Ef 5,30)	9
„Egy test vagyunk sokan”. (1Kor 10,17).....	11
„Egyenként egymásnak tagjai.” (Róm 12,5).....	14
„Épüljete fel rajta lelki házzá.”	16
„Hasonló a mennyek országa egy királyemberhez, ki menyegzőt szerze Fiának”. (Mt 22,1).....	18
„Eljegyeztelek titeket egy férfiúnak, hogy mint tiszta szüzet vezesselek Krisztushoz.” (2Kor 11,2).....	20
„Nagy titok ez, mondom én; Krisztusra és az Egyházra értem.” (Ef 5,32)	22
„Ők sincsenek nász nélkül.” (Szt. Ágoston)	24
Imádság az Egyház és a lelkek egységéért	26

Krisztus a szőlőtő (Jn 15)

Az Egyház minden korszakának megvolt a maga vezérgondolata, mely a szíveket-lelkeket legjobban hevítette, mely lelke volt a lelkek megmozdulásának, éltetője az Egyház benső életének. Mintha a mai lelki disszociáció korában, amikor nemzet nemzet ellen, osztály osztály ellen, faj faj ellen harcol, jobban, mint valaha, ébredne a vágy az után az egység után, mely ugyan Krisztus Egyházában lényegben mindig megvolt, de a keresztény népek közt mégsem érte el azt a tökéletességet, amelyért Jézus búcsúimájában oly bensőségesen imádkozott: *„hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te Atyám, énbennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk.”* (Jn 17,21)

Az Egyház fogalma ugyanis nem azonos a keresztény nemzetek összességével. Az Egyházban lényegénél és a Szentlélek működésénél fogva mindig megvan a hit, a szentségek és a kormányzat egysége, mely életétől és lényegétől elválaszthatatlan. De ez az egység követeli a lelkek egységét is, akik az Egyház keblében élnek, követeli a szeretetbeli egységet, mely testvért testvérhez, Isten gyermekét Isten gyermekéhez fűzi. Ennek az egységnek lényege meg is van ugyan azok közt, akik a megszentelő kegyelem állapotában élnek, de hatásának ki kell terjednie a szeretet és egység külső megnyilatkozásaira is, hogy beteljesedjék Krisztus imádsága: *„hogy tökéletesen egyek legyenek és megismerje a világ, hogy te küldöttél engem.”* (Jn 17,23)

Ez az egység csakis Krisztusból fakadhat. Ezt érzi meg ma sok lélek, ezt érzi meg az Egyháznak a szíve, és ezért esik mindig több és több szó Krisztus misztikus testéről, mely egybefűzi a lelkeket és nemzeteket Krisztusban. Azért fordul oda a figyelem a szentek egységére, melyekből a titokzatos egység önként fakad. Azért száll fel ég felé mindig több imádság és áldozat az egységért a népek, a társadalmi osztályok és a lelkek közt.

Megkíséreljük a következőkben *teológiai megvilágításban* feltárni azokat az alapokat, amelyeken az Egyház tanítása a lelkek egységéről Krisztusban nyugszik, és megkíséreljük ennek a tanításnak fontosságát megvilágítani a gyakorlati életben.

*

Az újszövetségi szent iratok négy hasonlatba öltöztetik a tant a lelkeknek Krisztussal és egymás közt való egységéről. Az első hasonlatot maga Krisztus használja búcsúbeszédében. Ez a hasonlat a szőlőtő és a szőlővesszők hasonlata. Krisztus szavai a következők: *„Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz; mert nálam nélkül semmit sem tehetnek. Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn: úgy ti sem, ha énbennem nem maradtok.”* (Jn 15,5.4)

Krisztus magát búcsúbeszédében *„az igazi szőlőtő”*-nek nevezi. (Jn 15,1) Igaznak, mert az a tulajdonság, mely a hasonlat alapját képezi, sokkal magasabb és igazibb értelemben van meg benne, mint a szőlőtőben. A szőlőtő befolyása a vesszőkre tehát kisebb, mint Krisztus befolyása miránk. Az egység közte és köztünk nagyobb, bensőbb, mint az egység a szőlőtő és az abból kisarjadó vesszők közt. De habár ez az egység ily nagy és bensőséges, azért mégsem fizikai, hanem misztikus egység.

Nem fizikai ez az egység. Mert ha Krisztus isteni természetét vesszük, akkor azzal lelkünk fizikai egységbe nem léphet; mert Istenben úgy az összevegyülés, mint a részekre oszlás lehetősége ki van zárva. Lelkünk nem olvadhat egybe Istennel egy fizikai lényé, de Isten sem adhat magából valamit, ami belénk átmenne, mert Istennek részei nincsenek. Személyes egységbe sem léphetünk Krisztussal fizikai értelemben, mert saját személyiségünket megtartjuk, és a személyes egyesülés kiváltsága Isten Igéjével egyedül és kizárólagosan csak Jézus emberi természetének jutott osztályrészül.

Jézus emberi természetével sem lépünk fizikai egységbe. Lelke egyszerű, szellemi lény, és azért szintén nem vegyülhet össze a miénkkel, de nem is adhat magából semmit fizikai értelemben, ami lelkünkbe átmenne, mint a nedv a szőlőtőből a vesszőkbe átmege. Testének sem vagyunk fizikai értelemben tagjai. – És mégis egységünk Krisztussal sokkal bensőbb és mélyebb, mint a pusztán földi értelemben vett természetes egység, mely a fát gyökeréhez, az ágakat a törzshöz, a vesszőket a szőlőtőhöz köti. Mi tehát ez az egység?

Elsősorban is több, mint tisztán erkölcsi egység, amelyet p. o. a hadseregben látunk. Itt valóban „hadtest”-ekről szoktunk beszélni, és mégis ki ne látná, hogy a hadsereg, a hadtest tagjai nem kapnak életet a vezértől, és nem közlik ezt az életet egymással, mint ahogy az éltető nedv a szőlőtőből a vesszőkbe kiárad. Egy hadtest egysége tisztán gondolatbeli, erkölcsi egység, egyszerűen gyűjtőnév, amely megjelöli azoknak az egyéneknek közösségét, akiket közös cél és közös akarat köt össze. A mi egységünk Krisztussal és egymásközt sokkal nagyobb és mélyebb.

Krisztus a szőlőtőről vett hasonlatában benne-maradásról, benne-élésről, életében való részvételről beszél, és szavait kiegészítik azok a szavak, melyeket az Oltáriszentség ígéleténél intézett hallgatóihoz. Búcsúbeszédében mondja: „*Maradjatok énbennem és én tibennetek.*” (Jn 15,4) Előzőleg pedig az Oltáriszentség ígéleténél mondotta: „*Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne.*” (Jn 6,57) Ez a benne-maradás tehát oly egységet jelent, mely nemcsak a hit és a szeretet által jön létre, hanem hasonlít ahhoz az egységhez, mely a táplálékot ahhoz fűzi, aki azt magához veszi. Sőt Krisztus ezt a részvételt az ő életében egyenesen összehasonlítja az ő részvételében a mennyei Atya életében, és azt abból származtatja: „*Amint én élek az Atya által, úgy aki eszik engem, az is él énáltalam.*” (Jn 6,58)

Ez az egyesülés Krisztussal nem pusztán a lélek képességeiben jön létre a hit és a szeretet által, hanem magában a lélek állagában valósul meg a megszentelő kegyelem révén. A megszentelő kegyelem által lelkünk mintegy bele lesz ojtva Krisztusba, lelkünk életét Krisztus életéből szívja magába titokzatos egyesülés révén, melynek természete a földön épp úgy felfoghatatlan előttünk, amint magának a megszentelő kegyelemnek mivolta is a földi életben számunkra a hit titka marad.

Így kell értenünk Szent Pál szavait is: „*Élek, pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem.*” (Gal 2,20) Nemcsak a rá gondolás, nemcsak a szeretet, nemcsak a követés, nemcsak a hasonlóság által, hanem úgy, amint a szőlőtő élete benne van a vesszőkben, amint a vesszők a szőlőtőből kisarjadnak és belőle élnek. – Hogy Krisztus a hit- és szeretetbeli egységen kívül szavaival még más, a hit- és szeretetbeli egyesülést megelőző, annak forrásaként mutatkozó egységet ért, világos szavaiból: „*Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz.*” (Jn 15,5) Ez a termés az élő hitből fakadó szeretet és a szeretetből származó jócselekedetek és erények. A hit és a szeretet a jócselekedetekkel együtt tehát olyan, mint a fa lombjai és gyümölcsei, melyek a gyökérből és a törzsből nőnek ki.

Krisztus folytatja ezt a gondolatot: „*Nálam nélkül semmit sem tehettek.*” (Jn 15,5), és újból megvilágítja azt a szőlőtő hasonlatával: „*Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn: úgy ti sem, ha énbennem nem maradtok.*” (Jn 15,4) Krisztus ránk nézve az élet forrása. A természetfeletti életben úgy függünk tőle, mint az ág a gyökértől, a törzstől, mint a vesszők a tőtől. Nemcsak akkor nem maradunk a szőlőtőn, ha a hittől elszakadunk, hanem akkor is, ha a bűn által megszűnünk Krisztus testének élő tagjai lenni. Az ilyen vesszőt „*kivetik, és elszárad; és tűzre vetik, és elég.*” (Jn 15,6)

A Krisztussal való egység tehát életközlés Krisztus részéről, Ez az egység több, mint a szülő és a gyermek közt lévő természetes egység. Ez a függés nagyobb, mint a függés, melyet a természetes nemzés létrehoz. Ez az egység és függés ahhoz az egységhez és függéshez hasonlít, amelyben a test tagjai állnak egymással, és függnek a test éltető forrásától. Ez a második hasonlat, mellyel Krisztus tőle való függésünket apostolainak szava által megvilágítja. (Ef 5,30; Kol 1,18) De maradjunk meg a szőlőtő hasonlatánál.

A tőnek és a vesszőnek egy közös életük van, így nekünk is Krisztussal egy közös életünk van: részvétel abban az életben, melyet ő maga öröktől fogva Atyjától kap. (Jn 6,58) A Krisztussal való lelki egység tehát a lélek legbensőbb életében valósul meg, és a megszentelő kegyelem által a lélek állagát magát érinti.

Ennek az életközösségnek és egységnek természetesen részünkről meg kell felelnie az értelem- és akaratbeli egyesülésnek is a hit és a szeretet által. A Krisztussal való benső életközösség ezt sürgetően követeli. Ennek a krisztusi szónak: „*Énbennem marad és én őbenne*” (Jn 6,57), szükségszerű következménye a szentpáli szó: „*Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban is megvolt.*” (Fil 2,5) Ellenkező esetben lelkünk állaga és cselekedeteink közt nem volna összhang, nem volna megegyezés, hanem rikító diszharmónia. Ebben áll a *Krisztus-követés jelentősége*. Egyszerű és rövid szóval fejezi ki ezt a szeretet apostola: „*Aki azt mondja, hogy őbenne lakik, annak úgy is kell járnia, mint ahogyan ő járt.*” (1Jn 2,6)

„Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban...” (Fil 2,5)

Az a benső egység Krisztussal, melyet a szőlőtőről vett hasonlat jelképez, követeli, hogy szándékainkban és cselekedeteinkben is hozzá egészen hasonlóak legyünk. A titokzatos szőlőtőbe való lelki beleajtódás megkívánja a tökéletes egységet Krisztus akaratával és Szívének szándékaival is. A nemes szőlővessző csak olyan gyümölcsöt teremhet, mely a szőlőtő gyökeréből és életéből szívja az életet. Mit szólnánk ahhoz, ha a szőlővesszők vadszőlőt vagy bogáncsot teremnének? (Iz 5) Milyen ellentét volna ez gyökér és gyümölcs között! Áljamborság és önámítás tehát Krisztussal való misztikus egység boldog tudatában melengetni lelkünket, s emellett nem komoly akarattal a hozzá való tökéletes lelki hasonlóságra, az ő szent akaratával és Szíve szándékaival való teljes megegyezésre törekedni.

Szent Pál szavát: „*Élek pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem,*” szükségképp megelőzi a másik szó: „*Krisztussal együtt keresztre szegeztettem,*” (Gal 2,19.20) Csak ez a szó adja meg a másinak igazi értelmét és magyarázatát. Szintúgy Krisztus szavának értelmét: „*Maradjatok meg az én szeretetemben!*” (Jn 15,19) csak a szentpáli szó nyitja meg lelkünk előtt a maga teljességében: „*Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban is megvolt, aki kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját, megalázta magát és engedelmes lett a halálig és pedig a halálig a keresztfán.*” (Fil 2,5.8) És Szent Jánosnak szava: „*Aki azt mondja, hogy őbenne lakik, annak úgy is kell járnia, mint ahogyan ő járt.*” (1Jn 2,6)

A hit által bele kell ojtódnunk értelmünkkel Krisztusba, a remény és a szeretet által akaratunknak tökéletesen egyesülni kell vele. A szeretet pedig nem lehet tétlen, hanem szükségképp az erkölcsi erények gyakorlására ösztönöz, melyek lelkünket Krisztushoz külsőleg is hasonlóvá teszik. A Krisztusba való beleajtódásunk előfeltétele is, de sürgető követelménye is, hogy önszeretetünkben kibontakozzunk, s így Krisztus életét élhessük: „*Aki szereti életét, elveszíti azt; és aki életét gyűlöli e világon, örök életre őrzi meg azt.*” (Jn 12,25) „*Hacsak a földbeesett gabonaszem el nem hal, egymaga marad; ha pedig elhal, sok termést hoz.*” (Jn 12,24.25) „*Aki nem hordozza keresztyét és jön utánam, nem lehet nekem tanítványom.*” (Lk 14,27) Csak ha lelkünket az ő példájára kiüresítettük, élheti Krisztus az ő életét mibennünk. Ellenkező esetben a vele való életközösség a kegyelem által olyan, mint a lemetszett és betakart szőlőtőke, melyet fejlődésében megakasztja a téli hideg.

A Krisztussal való szív- és akaratbeli egységnek három fokozata van. Az első fokozat az, mely a lelki tisztulás és megvilágosodás útjának felel meg, amikor Krisztust leginkább saját lelki előnyünk, lelki előhaladásunk, a félelem és a remény, az erény szépségének és jutalmának indítékai miatt követjük, amikor a szeretet és az egység tudata még nem lett uralkodóvá lelkünkben. Ez a fokozat a pusztá követés fokozata. Ezen a lélek még nem éli a Krisztussal való benső egyesülés meghittségét. Itt a „követés” predominál, nem az „egység.”

A második fokozaton az egység válik uralkodó tényezővé a lelki életben. Ez nem szünteti meg a követést, sőt – ha ez az egységérzet nem illúzió – még sokkal tökéletesebbé teszi azt. De ez a követés egészen más színezetet ölt. Krisztushoz hasonlók akarunk lenni, mert vele egynek érezzük magunkat. Nemcsak mint mesterünket és vezérünket követjük őt, hanem mint jóbarát jóbarátjával, mint jegyes jegyesével, gondolkodásban, érzésben, mindenben egészen egynek tudjuk magunkat vele: „*Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Jézus Krisztusban is megvolt.*”

Ennek az egységnek csak tökéletesítése az, amit Krisztussal való azonosulásnak nevezünk, és ez a Krisztussal való szív- és akaratbeli egység legmagasabb fokozata: „*Testének tagjai vagyunk.*” (Ef 5,30) Mintegy Krisztussal egy személynek tekintjük és érezzük magunkat. Mintegy elvesztettük önmagunkat és csak Krisztust engedjük élni magunkban. Ez a lelki állapot

tökéletes megvalósítása a szentpáli szónak: „*Élek pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem.*” Amint Krisztus emberi természete egészen az Ige szolgálatában áll és még személyiségétől is meg van fosztva, hogy egészen az Igéé legyen, úgy a mi emberiségünk is némileg lemond önmagáról, hogy egészen Krisztus éljen benne és cselekedjék általa. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy személyiségünket, képességeinket elveszítjük, ami nálunk lehetetlen, mert nem élünk Krisztussal egy fizikai életet személyes egységben, hanem csak azt, hogy értelmünket, szívünket, akaratunkat, tagjainkat, egész emberi mivoltunkat, testünket és lelkünket Krisztusnak mintegy kölcsönözzük, neki odaadjuk, hogy bennünk és általunk folytassa imádságos, tevékeny, apostoli életét, az engedelmesség, az alázat, a szegénység, az önzetlenség, a szenvedés és a szeretet életét. Ez a Krisztussal való azonosulás élete. Ez a Krisztus-követésének is legtökéletesebb foka.

Erre vezet fel az igazi Jézus Szíve-tisztelet. Hiszen a szív az egész személyt jelenti vonatkozásban belső életére. Ily értelemben Jézussal egynek lenni annyi, mint Szívével egyesülni. A kegyelem által lelkünk Krisztusba titokzatos módon bele van ojtva, mint a szőlővessző a szőlőtőbe. Ezt a beleojtódást természetesen Krisztus bensejére kell értenünk, mely lelki életének középpontja. Ez a benső pedig az ő isten-emberi Szíve. Tehát lelkünk Krisztus bensejébe, az ő Szívébe van beleojtva a kegyelem által. De Szíve egyúttal forrása is minden külső tevékenységének, megváltó cselekedeteinek. Szíve szerezte meg nekünk, érdemelte ki számunkra az összes kegyelmeket, melyekből lelkünk élete fakad. Tehát ismét az ő Szíve a szőlőtő, melyből lelkünk magába szívja az életet. Krisztus tanítása is szent Szívéből folyt; erényeinek forrása szentséges Szíve; jótettei, szentségei, Egyháza, a kegyelmek egész áradata, mind Szívéből patakzottak. Ha tehát a hit, a remény, a szeretet és példájának követése által tanítását lelkünkbe fogadjuk, szentségeiben részesülünk, a kegyelem árjainak kitarjuk belsónket, Egyházának, titokzatos testének tagjai vagyunk, akkor Szívével egyesülünk. Ez a Szív a nagy szőlőtő, melyből lelkünk él és táplálkozik. Szívéből vagyunk véve, mint Éva Ádám oldalából. Ezt állítják a szentatyák az egész Anyaszentegyházról; de az Egyház a lelkekből áll, és Krisztus egysége Egyházával a lelkeken át valósul meg.

„Testének tagjai vagyunk.” (Ef 5,30)

A második hasonlat, mellyel a Szentírás Krisztussal való benső kapcsolatunkat és életközösségünket megvilágítja, a titokzatos test hasonlata. Mi valamennyien Krisztussal egy testet alkotunk, melynek ő a feje, mi pedig tagjai vagyunk.

Az idevágó szentírási helyek a következők: „*Mi mindnyájan egy Lélekkel egy testté kereszteltettünk.*” (1Kor 12,13) „*Ő a testnek, az Egyháznak a feje, ő a kezdet, elsőszülött a halottak közül, hogy az övé legyen az elsőség mindenben, mert úgy tetszett az Atyának, hogy őbenne lakozzék minden teljesség, és hogy ő általa megszenteljen magával mindent.*” (Kol 1,18.20) „*Mert mi az ő testének tagjai vagyunk, húsából és csontjaiból valók.*” (Ef 5,30)

A titokzatos test hasonlata lényegében ugyanazt mondja ki, mint a szőlőtőről vett hasonlat, Krisztus az élet forrása, mely éltető erejét kiönti a lelkekbe, akik vele eleven kapcsolatban vannak. Amint a szőlőtőből az életadó nedv a szőlővesszőbe árad, úgy ömlik szét Krisztusból, a fejből, az élet a test tagjaiba.

Amíg azonban a szőlőtő hasonlatánál inkább az élet forrásán van a hangsúly, addig a titokzatos test hasonlatában elsősorban Krisztus elsősege és a tagok egymásközti egysége domborodik ki, ami a szentek egységét jelenti. A szőlőtőről vett hasonlat a Krisztussal való misztikus egységet jelképezi; a titokzatos test hasonlata nemcsak a Krisztussal, hanem az egymással való szerves életközösség képét mutatja meg nekünk. Azért képezik ezek a szentírási helyek a felebaráti szeretet misztikájának is alapját. Amint a szeretet maga kettős: Isten szeretete és a felebarát szeretete, úgy az igazi misztika, mely nem egyéb, mint a szeretet eleven élete a lélekben, szintén kettős: az isteni szeretet és a felebaráti szeretet misztikája. Az utóbbiról írni nehezebb, mint az előzőről. Azért a lelkiélet írói erről különállóan még keveset írtak.

A titokzatos test hasonlata még jobban megvilágítja azt, amit a Krisztussal való lelki azonosulásról mondtunk, ami az ő követésének legtökéletesebb foka. Amint a test tagjai nem élnek külön életet, hanem csak a fejjel kapcsolatban, melyből az élet beléjük árad, úgy a Krisztussal azonosult lélek is mintegy elveszíti erkölcsi személyiségét és egészen Krisztus életébe olvad bele. Itt nyer teljes világosságot Szt. Pál szava: „*Élek pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem.*” (Gal 2,19) Ez a fejnek élete a tagokban. De a tagoknak előbb önmaguknak meg kell halniuk, hogy Krisztusban és Krisztussal együtt új életre kelhessenek. (Jn 12,24.25)

A fej a történeti Krisztus; az egész test a misztikus nagy Krisztus, aki egyházában tovább él, hogy benne és általa és minden egyes lélekben folytassa földi életét mennyei Atyja dicsőségére. Ennek a titokzatos testnek éltetője és összekötő kapcsa a Szentlélek. Ezt világosan mondja Szent Pál apostol: „*Mi mindnyájan egy Lélekkel egy testté kereszteltettünk, és mindnyájan egy Lélekkel itattattunk.*” (1Kor 12,13) E szavak szerint a Szentlélek az, aki a keresztség szentsége által minket Krisztus testébe beleajt, annak tagjaivá tesz és egyúttal az élet italával itat minket. Ez az a nedv, mely a szőlőtőből, Krisztusból, a Szentlélek által a vesszőkbe árad.

Ez a „nagy Krisztus” cselekszik bennünk és általunk, valahányszor mint az Egyház hivatalos szolgálói és képviselői annak nevében, vagy külön is, de Krisztussal és Krisztusban egyesülve, imádkozunk, küzdünk, szenvedünk. Mily vigasz gyarló imádságomban a tudat, hogy Krisztus imádkozik bennem a Szentlélek által „*szavakba nem foglalható sóhajtásokkal!*” (Róm 8,26) Mily erő és bátorítás kicsi, jelentéktelen cselekedeteimben, lelki és külső harcaimban az a tudat, hogy Krisztus, az ő titokzatos teste, az Egyház cselekszi mindezt általam, ők küzdenek bennem, ők dolgoznak, ők szenvednek bennem és általam! Ez a hívek királyi papsága, melyről Szent Péter szól (1Pt 2,9): mint tagjai a titokzatos testnek, amelynek Krisztus, a főpap, a feje, ők is résztvesznek az örök főpap áldozatában.

A keresztség szentsége beleajt minket Krisztus titokzatos testébe; a bérmálás megerősíti, szilárdá teszi ezt az eleven belső kapcsolatot, mely Krisztus testéhez fűz, a Szentlélek által, aki

ennek a testnek egyesítő és éltető szelleme. Az Oltáriszentség táplálja és tökéletesíti Krisztus misztikus testét és még szorosabban fűzi a tagokat a fejhez és egymáshoz. Az egyházi rend különös módon Krisztus misztikus testének felépítésére szolgál, valamint a házasság szentsége is, de más és más szempontból. A házasság szentsége mintegy az anyagot, a természetes alapot, a lelkek sokaságát szolgáltatja Krisztus titokzatos testének; az egyházi rend pedig a megszentelő hatalom által, melyet közvetít, egyenesen Krisztus misztikus testének felépítésére és tökéletesítésére szolgál. A penitenciatartás szentsége új életre támasztja az elhalt tagokat; az utolsó kenet előkészíti őket, hogy mint megdicsőült tagok Krisztus testébe véglegesen és örökre belejtassanak.

A testről vett hasonlat azonban, mint már említettük, a tagoknak nemcsak a fejhez, hanem egymáshoz való viszonyát is megvilágítja. Ez a szempont az, mely ezt a hasonlatot számunkra még értékesebbé teszi.

„Egy test vagyunk sokan.” (1Kor 10,17)

A testről vett hasonlattal már Menenius Agrippa lecsendesítette a plebejusokat a Mons saceren, De ez a hasonlat az ő szájában nem volt egyéb szónoki képnél, mely az általa előadott igazságot megvilágította és a nép előtt szemlélhetővé tette. Szent Pál szájában ez a hasonlat sokkal többet jelent. Ugyan kép is, mely Krisztushoz és egymáshoz való viszonyunkat megvilágítja, de egyúttal hitünknek a szentek egységében dogmatikus alapja is.

Az állam egysége, melyről Menenius szólt, csak külső, erkölcsi egység; Krisztus titokzatos testének egysége, melyről már a szőlőtő hasonlatánál beszéltünk, benső, természetfölötti egység, mely nem fizikai egység ugyan, de mégis végtelenül több, mint pusztán gondolatbeli vagy erkölcsi egység. Sőt bensőségénél, lelkiségénél és természetfölötti mivoltánál, állandóságánál fogva minden földi egységet fölülmúl. Ez az egység igazi életközlést és életközösséget jelent. *„Ha az egyik tag szenved valamit, együtt szenved vele valamennyi tag; vagy ha az egyik tag megdicsőült, együtt örvendez vele valamennyi tag”.* (1Kor 12,26)

A tagok egysége egymásközt nemcsak a kölcsönös segítségben áll, hanem valami állagszerű egységben, mely ezt a kölcsönös segítséget megelőzi és annak mintegy forrása. A kölcsönös segítség a tagok egységének részben szükségszerű folyamánya, részben pedig sürgető követelménye. Szükségszerű folyamánya, amennyiben Isten rendelése szerint a szentek egységében minden tag érdemei az egész titokzatos testnek javára szolgálnak, az egyik tagnak kegyelemben való bővelkedése vagy gyarapodása a többinek is új kegyelmi forrásokat nyit meg. Ha számtalan közlekedő edény akármelyik szárába folyadékot öntünk, a felszín, ha észrevétlenül is, de valamennyi edényben emelkedik. Ami a fizikában a közlekedő edényeknek törvénye, az a természetfölötti világban a kegyelemközlés- és közvetítésnek, a szentek egységének Istentől megszabott törvénye és dogmája.

A kölcsönös segítség másrészt a tagok egységének sürgető követelmény is. Ez a szentek egységének és a titokzatos test dogmájának gyakorlati érvénybe léptetése. Ebben a pontban gyakran hibákra akadunk Krisztus titokzatos testének tagjaiban. Ennek a kölcsönös segítségnek, ennek a gondolat-, érzelem- és akaratbeli egységnek hiánya az, ami miatt oly gyakran panaszkodunk. Ez a hiány kerékkötője a nagy vállalkozásoknak az Egyházban, ez az okozója annak, hogy nem állunk a hatalomnak, befolyásnak, lelki szuggesztiónak azon a fokán a lelkek világában és a nagy nyilvános életben, amelyen ennek a mély dogmának erejénél és számunknál fogva állanunk kellene. Nemcsak a szellemi áramlatok és a világ folyásának irányításában érezzük ennek hátrányos voltát, hanem a karitásban és a szociális reformok terén is. Nem tudatos bennünk a mi egységünk Krisztusban és egymás közt, nem élet bennünk a szentek egységének dogmája; az önző érdekek és a pusztán földi, természetes szempontok szétválasztanak minket és meggátolják, hogy ez a gyönyörű egység, melynek gyökere és lényege mindegyikünkben megvan, akik a kegyelem által Krisztushoz és egymáshoz kapcsolódunk, nem lesz kifelé is valóság és világot mozgató tényező és hatalom. Azért oly fontos erről az igazságról sokat beszélni, sokat elmélkedni, annak gyakorlati megvalósításán sokat fáradni és dolgozni, különösen ma, a szociális megmozdulások korában. Az egység maga azonban gyökere és forrása ennek a kölcsönös segítségnek; megelőző valami, amiből a szeretet külső cselekedeteinek fakadniuk kell. Olyan ez, mint az egység Krisztussal is, mely a vele való külső hasonlóságnak és az ő követésének kútforrása és éltető gyökere.

A tagok egysége egymás közt hasonló a tagok egységéhez a fejjel, és abból veszi eredetét. A vesszők a szőlőtőbe való beleajtásuk által lesznek egymás közt is egyek. A test tagjai szintén összefüggnek egymással és egymás közt egységet alkotnak, de nem függetlenül a fejjel való egységüktől. Az éltető szellem, a Szentlélek, mely közvetlenül a fejnek adatott, csak azokba a

tagokba árad ki és csak azokat fűzi egymás közt is egységbe, amelyek a fejhez tartoznak és azzal eleven kapcsolatban vannak.

Ezt az egységet a tagok közt, mely a kölcsönös segítséget természeténél fogva megelőzi és annak forrása, a keresztény erkölcsstan és aszkézis a testvéri viszonytal szereti összehasonlítani és megértetni velünk. És ez a hasonlat valóban találó is, ha valamennyien egymást egy Atya gyermekeinek és Krisztus testvéreinek tekintjük, amint a kegyelem által azok is vagyunk, Krisztus az „*elsőszülött a sok testvér között*” (Róm 8,29), „*ő a láthatatlan Istennek képmása, elsőszülött minden teremtmény előtt*”. (Kol 1,15) És mégis a tagoknak egymáshoz való viszonya sokkal több, mint amit ez a szó „testvér” ki tud fejezni. Ez a viszony teljes életközösséget jelent, melyben egymással a test tagjainak analógiájára élünk; közlést jelent, mely által – nem függetlenül ugyan a fejtől, de annak befolyása által és ő alatta egymásnak is természetfölötti életet adunk, azt egymásban növeljük. Hogyan?

A természetfeletti, kegyelmi életet a lélekben fizikailag létrehozni egyedül Istennek műve. Azt más számára közvetlenül és a teljes igazságosság szerint (de condigno) kiérdemelni egyedül a világ Megváltójának, az Istenembernek, Jézus Krisztusnak a kiváltsága. Méltányosság szerint (de congruo) és a segítő kegyelem közvetítésével azonban mi is kiérdemelhetjük mások számára a kegyelmi életet és annak gyarapodását. Ily értelemben a lelkek szülői lehetünk. Hozzájárul még, hogy a papi ténykedések, főleg a szentségek kiszolgáltatása által közvetlen eszközei lehetünk a kegyelemközlésnek. Továbbá imáink és jócselekedeteink engesztelő és esdő értékét másoknak is ajándékozhatjuk, ami által ismét okai lehetünk azok megszentelődésének. Szavunkkal és példánkkal elhínhetjük a lelkekben a természetfölötti élet csíráit. A kölcsönös szeretet és egység pedig Isten kegyelmeinek harmatát vonja le a lelkekre, a világra és szeretetünk és lelki egységünk ily értelemben termékeny lesz és lelkeket szül az égnek. „*Ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok közöttük*”. (Mt 18,20) Ha Krisztus szeretete köt össze minket, akkor ő hozzánk jön, tehát Krisztust adjuk egymásnak. Ettől a szeretettől növekszik bennünk a megszentelő kegyelem, ami az Isten, az egész Szentháromság jelenlétének fokozását vonja maga után lelkünkben, s így Istent magát adjuk egymásnak. Ránk és másokra lehívja Isten segítő kegyelmének áradatát s így termékenyvé teszi lelkünket az ég számára. Minél nagyobb, minél bensőbb az egység és szeretet Krisztus titokzatos testében, az Egyházban, a lelkek közt, annál nagyobb gyönyörűséggel tekint le az Atya, annál bőségesebben árad ki a fej, Krisztus által a Szentlélek a tagokba, annál termékenyebb lesz az Egyház tökéletességben és lelkekben Isten dicsőségére.

Így a tagoknak egymáshoz való viszonyában, természetfölötti vonatkozásban a leggyönyörűbb lelki kapcsolatoknak alapját leljük meg. A tagoknak ez a viszonya egymáshoz mint lelki életközlés, nemcsak a tanítás, a nevelés és vezetés, hanem a kegyelemközvetítés által is, alapját adja meg a lelkigyermekségnek a lelki atya- és anyaságnak. Sokkal több rejlik ezekben a szavakban, mint azt első hallatukra sejtjük. Hány bűnös, hány pogány és hitetlen látja majd egykor az égben, hogy lelkének életét valakinek köszöni, akit a földön sohasem ismert. Mily igaza volt annak a japán vértanúanyának, aki gyermekéhez, a hithirdetőre mutatva, így szólt: „Sokkal becsesebb életet adott ez neked, mint az, amelyet most tőled elvesznek!” A lelkeknek ez a kapcsolata alapja a legbensőbb testvéri és baráti viszonytal, mely a javak kicserélésében és egymással való közlésében áll. Mondhatni, hogy abból a legbensőbb viszonyból, melyben a tagok a fejhez kapcsolódnak, kiárad valami a tagokra is és hasonló kapcsolatokkal fűzi azokat egymáshoz. Mint egy és ugyanazon test tagjai, egy és ugyanazt az életet, Isten életét éljük közösen, nem Istennel való azonosság által, ami panteisztikus felfogás volna, hanem az ő egy életében való részvétel által, melyet a kegyelem ad nekünk. A Szentlélek az, aki ezt az életet velünk közli, lelkünkbe önti, s így ez az egység a fej és a tagok közt, egymás közt némiképp a lélek állagát érinti, mert a megszentelő kegyelem maga is a lélek állagát alakítja át.

És ezt a mélységes tant a szentek egyességéről, Krisztus titokzatos testéről oly kevés keresztény érti meg, és még kevesebben ültetik át a gyakorlatba. Ennek a dogmának gyakorlati megértését és megvalósítását akarjuk szolgálni az erre következő fejtegetésekben is.

„Egyenként egymásnak tagjai.” (Róm 12,5)

Az előzőek után megértjük kis Szent Teréz szavát, hogy az égben egy lélek sem haladhat el a másik mellett közömbösen, mert mindegyik a másikban lelki testvérét, rokonát, szülőjét és gyermekét látja. Lelket, akivel Krisztus szeretetében el van jegyezve egy egész örökkévalóságra. Mint a harmatcsepp az egész világot visszatükrözi, úgy minden lélek az égben a lelki rokonságok egész világát tükrözi vissza magában egyszerre. Ez egy része annak az ígéretnek: *„Szem nem látta, fül nem hallotta, ember szívébe föl nem hatott, amiket Isten készített azoknak, akik őt szeretik.”* (1Kor 2,9) Sokkal mélyebben értjük meg ezek után Krisztus szavát is: *„Aki Atyám akaratát cselekszi, az az én fivérem és nővérem és anyám.”* (Mt 12,50) Amint a szentatyák is mondják, hogy aki Isten igéjét magába fogadja és azt megőrzi, sőt mások szívében is elhinti, az mintegy lelkileg Krisztust hozza a világra magában és másokban, és lelkileg mintegy édesanya lesz. Sokkal többet jelent mindez, mint pusztá hasonlatot; a lelki szeretetnek és egységnek csodálatos egymásbafűződéseit jelentik ezek a szavak.

Oly távol áll mindez a mai ember önző és földi gondolkodásától, hogy inkább ábrándnak tűnik fel sokak előtt, mint valóságnak. Hogy is értené meg ezt az, akinek Jörgensen szava szerint más életcélja nincs, mint élvezni és magát élvezetül adni, aki önzésének oltárán feléget mindent, ami szent és nemes, akinek saját énje bálványkép, mely előtt el kell véreznie hűségnek, szeretetnek, szülőnek, hitvesnek, mindennek. Hogy érthetik meg ezt a népek, melyeknek egyedüli törekvése egymást legyőzni és leigázni, egymás fölött uralkodni és egymást pusztítani? Hogy értenék meg ezt az osztályok, melyeknek élete a harc egymás ellen? És mégis parancs számunkra ezt az egységet megvalósítani, magunkban átélni és érte küzdeni; ez Krisztus testamentuma. Krisztus imádkozott ezért; azért nekünk is elsősorban az imádság és ádventi vágyak fegyverével kell küzdenünk érte: Szent Atyánk, szent Fiad szeretetére, az ő nevében és az ő Szívével kérünk téged, dicsőítsd meg Fiadat, és add, hogy amint te őbenne és ő tebenned, úgy mi is eggyé legyünk tibennetek, és így megismerje a világ, hogy te küldötted őt. (Jn 17)

De hogy ez a vágyunk igaz legyen, meg kell nyilatkoznia külső életünkben és cselekedeteinkben is. Az egység tudatából elsősorban is a szeretet fakad, mely felebarátunknak tevékeny segítségére ösztönöz. *„Ne szeressünk szóval, se nyelvvvel, hanem cselekedettel és igazsággal.”* (1Jn 3,18) A szeretet mindenekelőtt nem tesz különbséget személy és személy, állás és állás, nemzet és nemzet közt, mert mindnyájan egy testnek a tagjai vagyunk; *„Mindnyájan egy Lélekkel egy testté kereszteltettünk, akár zsidók, akár pogányok, akár szolgák, akár szabadok.”* (1Kor 12,13)

Ezzel az egységgel és szeretettel áll szöges ellentétben a mai túlzott nacionalizmus, a hideg és önző Mammon-elv, az osztályharc gondolata, az uraság és cseléd, a munkás és munkaadó közötti tisztán szerződéses viszony minden erkölcsi alap nélkül. Nem vagyunk már egy családnak tagjai, hanem küzdő felek: nemzetek, osztályok és egyének egyaránt, *„A szeretet nem féltékeny.”* (1Kor 13,4), mondja az apostol; azért Krisztus testének tagjai sem nézik le egymást, nem irigykednek egymásra, akármilyen is a helyük, állásuk a társadalomban vagy Krisztus földi országában, az Anyaszentegyházban; *„Ha azt mondaná a láb: Mert nem vagyok kéz, nem vagyok a testből való; vajon azért nem lenne a testből való?”* (1Kor 12,15) *„Nem mondhatja a szem a keznek: Nincs rád szükségem; vagy pedig a fő a lábaknak: Nincs rátok szükségem.”* (1Kor 12,21)

A szeretet segít, együtt érez, együtt örvend, együtt szenved; *„Ha az egyik tag szenved valamit, együtt szenved vele valamennyi tag; vagy ha az egyik tag megdicsőül, együtt örvend vele valamennyi tag.”* (1Kor 12,26) Ha csak ujjunk, vagy lábunk fáj, már nem jól érzi magát testünk. Így kell, hogy legyen Krisztus titokzatos testében is. Ennek az igazságnak tudatos átélése egyedül képes lenne megújítani az egész társadalmat és a nemzetek életét. Mintha már

kezdene virradni a korszak, amelyben ezt az igazságot kezdik jobban megérteni. Jézus Szívének mélyeséges tisztelete hozza a világra ezt a lelki tavaszt.

A különböző hivatások e földi életben szintén Krisztus titokzatos testének szerves fejlődéséhez, felépítéséhez és szépségéhez, tökéletességéhez tartoznak. *„Amint egy testben sok testrésznél van, nincs azonban minden testrésznél ugyanaz a rendeltetése, akképpen sokan vagyunk egy test Krisztusban; egyenként azonban egymásnak tagjai. De különböző adományaink vannak a nekünk adott kegyelemnek megfelelően.”* (Róm 12,4-6) Van tanító és van hallgató egyház, van papság és vannak hívek, van férfi és van nő; vannak, akik házaseletet élnek és így szolgálják Krisztus titokzatos testének érdekeit, és vannak, akik kizárólagosan Istennek és Krisztusnak szentelik életüket. Van szemlélődő és van tevékeny élet. És a világi hivatásokban milyen sok a változat, a szerzeteknek és társulatoknak mily nagy és változatos sokasága Krisztus titokzatos teste minden igényének megfelelően! Mindezek a rendek és hivatások kiegészítik egymást; állandó közlés és befogadás, adás és viszontadás Krisztus titokzatos testének élete ezen a földön, ha a szeretet lelke kapcsolja össze az egyes tagokat és hivatásokat, a lelkeket és a közösségeket. És mindez egy látható fej alatt, aki a láthatatlan fejnek, Krisztusnak megszemélyesítője a földön, az ő földi helytartója, a pápa. (Ez 4,11-12,16)

Az égben is meglesz Krisztus titokzatos testének csodálatos és remek tagoltsága. Ott a földi életben szerzett érdemek szerint és Isten kegyelmi kiválasztása szerint alakul ez a tagoltság. *„Más a fényessége a napnak, más a fényessége a holdnak, és más a fényessége a csillagoknak; egyik csillag is különbözik a fényességben a másik csillagtól. Így van a halottak feltámadása is.”* (1Kor 15,41-42) Krisztus feltámadt testében minden tag fényes és ragyogó, egész szent teste imádásra méltó. Így megdicsőült titokzatos testében sincs megvetésre méltó tag, de különbség a tagok közt van. És e különbség mellett a legnagyobb egység és összhang uralkodik ebben a megdicsőült titokzatos testben, a szeretet Lelke hatja át minden egyes tagot, mely a fejből, a megdicsőült Krisztusból árad ki mindegyikükbe és kapcsolja egybe valamennyiüket.

Krisztus titokzatos testének dogmája alapján értjük meg legjobban a boldogságos Szűz szerepét is a kegyelem rendjében, mint kegyelem közvetítőét és kiosztóét. Ő mintegy a nyak, melyen át a fejből minden életerő átmegy a tagokba. Vagy szívnek is nevezhetnők őt, mely a fej alatt és függésben tőle éltető hatását gyakorolja a tagokra. A földi test hasonlatát azonban nem mindenben lehet Krisztus titokzatos testére alkalmazni. Elég, ha az alapgondolat megvalósul benne.

Ez a kölcsönös kegyelemközvetítés és külső segítség, melyet a tagok egymásnak nyújtanak, ez Krisztus titokzatos testének lüktető élete. Legyünk valamennyien, egyének és családok, egyesületek és közösségek, államok és népek, nem holt, de tétlen tagjai se ennek a dicsőséges testnek, hanem élő, tevékeny, szorgos és a test érdekében minden áldozatra kész tagok. Ebben segítsen az a tudat, hogy *„senki sem gyűlöli a testét, sőt ellenkezőleg táplálja és ápolja.”* (Ef 5,29) Ami megvan a természetben, annak még inkább meg kell lennie a kegyelemben, azért folytatja az apostol: *„akárcsak Krisztus az egyházat, mert mi az ő testének tagjai vagyunk húsból és csontjaiból valók.”* (Ef 5,30)

A titokzatos test hasonlatát komolyan kell venni és a szeretetet tettekben kell megmutatni. Akkor nem fenyeget bennünket érzelmbeli eltévelyedés vagy álmisztika. A szeretet parancsa sok önmegtagadást kíván és az önzésnek teljes legyőzését követeli; de annál érdemszerzőbb és édesebb annak a parancsnak teljesítése, ha egyszer életté vált bennünk; mert *„nagyobb boldogság adni, mint kapni.”* (ApCsel 20,25)

„Épüljete fel rajta lelki házzá.”

Az épületről vett hasonlat, mely szintén a Krisztussal és az egymás közt való egységnek szimbóluma, a titokzatos test hasonlatával rokon. Egyik vagy a másik helyen a Szentírásban a hasonlatok némileg egymásba is folynak, „*Nem tudjátok-e*”, írja Szent Pál, a korintusiaknak, „*hogy testetek Krisztusnak tagja?*” És mindjárt utána folytatja: „*Vagy nem tudjátok-e, hogy tagjaitok a Szentléleknek temploma, ki tibennetek vagyon?*” (Kor 6,16-19)¹ Amíg azonban a titokzatos test hasonlatában inkább az eleven életközösség Krisztussal és egymás közt jut kifejezésre, addig az épületről, a templomról vett hasonlatban ennek az összetartozandóságnak szilárdsága, magasztos volta és szentsége domborodik ki inkább. Ezért az épület, az alap és a szegletkő hasonlata főleg, de nem kizárólag a hitből fakadó lelki élet, a hiten alapuló lelki épület szilárdságát jelképezi.

Legtökéletesebben és legáltalánosabban Szent Pál meríti ki ezt a hasonlatot az efezusiakhoz írt levelében: „*Az apostolok és próféták alapjára rakott épület vagytok*”, mondja, „*melynek szegletköve maga Krisztus Jézus. Benne az egész egybeszerkesztett építmény az Úr szent templomává növekszik. Ti is egybeépültök benne az Istennek lakóhelyévé a Lélekben.*” (Ef 2,19-22)

Négy mozzanat domborodik ki ezekből a szavakból: az alap, a szegletkő, az építmény, mely nem egyéb, mint Istennek, a Szentléleknek temploma.

A lelki templom hasonlata Szent Pálnál mind az egyéni lélekre, mind az egész Egyházra vonatkozik. „*Nem tudjátok-e, hogy tagjaitok a Szentléleknek temploma?*” (Kor 6,19) „*Nem tudjátok-e, hogy az Istennek temploma vagytok, és az Isten Lelke lakik bennetek?*” (Kor 3,16) „*És miképp egyezik meg az Istennek temploma a bálványokkal?*” (Kor 6,16) Mindez az egyes keresztények egyéni lelkére vonatkozik. Az efezusiaknak írt szó: „*Ti is egybeépültök benne az Istennek lakóhelyévé a Lélekben*” az egész közösségnek, az Egyháznak szól.

Ha Szent Pál az egyes keresztények lelkét, sőt testét is az Isten, a Szentlélek templomának nevezi, ezzel nem annyira a Krisztussal való benső egységet, mint inkább az Isten lakozását a lélekben akarja kifejezésre juttatni. Azért ez a hasonlat más gondolatkörbe tartozik. Amikor azonban az egész Egyházat, a lelkek közösségét templommal hasonlítja össze, a lelkeknek Krisztussal való egysége, a Krisztusra, mint alapra és szegletköre való épülésük jut kifejezésre. Amint az épület egészében és minden egyes részében az alapon nyugszik, úgy az Egyház is, a lelkek nagy közösségének épülete, egészen Krisztuson alapszik mint szegletkövön.

Az épületnél az alap sokkal többet jelent, mint az első pillanatra gondolják. Az alap nemcsak az, amelyen az építmény felépül, hanem az, ami mintegy csirában magában foglalja már az épület minden részét. Ha a szakértő ránéz az alapra, már tudja, hogy mi fog ezen felépülni. Az alap megadja a magyarázatát mindennek. Az épület minden része, még a legkisebb díszlet is, az alaptól veszi létét és nyeri létének értelmét. Így van ez a titokzatos lelki épületben is, melynek Krisztus az alapja és szegletköve. Krisztus minden lélekre nézve léalap a természetfeletti rendben. Az egyik oszlopnak, a másik boltívnek, a harmadik díszletnek van kiszemelve; de valamennyien az alapon nyugszanak, az alaptól veszik szilárdságukat, létüket, az alaptól nyerik magyarázatukat.

Krisztus mellett az apostolok és próféták is alapjai ennek a titokzatos épületnek, a lelkek közösségének; az „Egyház”-nak. De az apostolok és próféták alapjának is Krisztus a szegletköve. (Ef 2,20) Látható alapja ennek az épületnek első sorban Péter, akire mint kősziklára építette Krisztus az ő Egyházát (Mt 16,18); láthatatlan alapja pedig Krisztus maga, a szegletkő, melyet az építők elvetettek. (Mt 21,44; 1Kor 3,11; Zsolt 117; ApCsel 4,11; Pt 2,4-7)

¹ Vö. Ef 4,11-12.16

Az épület egyes kövei maguk is segítik és támogatják egymást. Egyik a másik nélkül nem képes meglenni, a boltív minden alkotó köve csak a másikkal támogatásával és vele való egységben képes az ívet megalkotni, egyik épületkő a másikra támaszkodik, a boltívek az oszlopokon, a díszletek az alattuk fekvő építményeken nyugszanak, minden pedig az alapon emelkedik fel a magasba és lesz Isten templomává. Ez a szentek egyessége, ez az „unum” Krisztusban. (Jn 17) *„Ti is, mint élő kövek épüljétek fel rajta lelki házzá, szent papsággá, lelki áldozatok bemutatására.”* (1Pt 2,5) *„Istennek épülete vagytok.”* (1Kor 3,9)

Templom ez az épület. Nem mindegy, mit építünk Krisztusra, mint alapra: *„Ha valaki erre az alapra aranyat, ezüstöt, drágaköveket, fát, szénát, szalmát épít, kinek-kinek munkája nyilvánvaló lesz. Azt pedig, aki az Isten templomát megrontja, megrontja az Isten. Mert Isten temploma szent, ti vagytok az.”* (1Kor 3,12-17) Ennek az épületnek templomnak kell lenni, melybe szüntelen mint királyi papság lelki áldozatokat mutatunk be: *„Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, szerzett nép vagytok, hogy hirdessétek annak erényeit aki sötétségből hívott titeket az ő csodálatos világosságára.”* (1Pt 2,9) Ennek a templomnak püspöke, megszentelője maga a Szentlélek. Ő az, aki az épület köveit egymáshoz fűzi szilárd, szétválaszthatatlan egységbe és Krisztuson mint szegletkövön, az apostolokon és prófétákon mint alapon, Szent Péteren mint sziklatalapzaton felépíti a lelkek örökszép, égbenyúló szent templomát: *„Ti is egybeépültök benne az Istennek lakóhelyévé a Lélekben.”* (Ef 2,22)

„Hasonló a mennyek országa egy királyemberhez, ki menyegzőt szerze Fiának.” (Mt 22,1)

A negyedik hasonlat, mellyel a Szentírás az egységet Krisztus és a lélek közt jelképezi, a jegyes és a menyasszony hasonlata. Ez a hasonlat ősrégi a szent iratokban. Isten előszeretettel mutatkozik be a prófétáknál mint választott népének ura és hitvese, akihez azt a hűségnek felbonthatatlan szent kötelékei fűzik. A nép elpártolását az idegen istenekhez frigyszegésnek, házasságtörésnek minősíti és eszerint ítéli meg gonoszságát. Az Énekek éneke az Isten-jegyesnek és menyasszonyának örökszép szerelmi himnusza. Ez a gondolatvilág jelenik meg az újszövetségi szent iratokban is, és jelképezi Krisztus viszonyát az egész Egyházhoz, de a lelkekhez is egyenként.

Ez a hasonlat szólal meg magának Jézusnak ajkán, amikor mondja: „*Hasonló a mennyek országa egy királyemberhez, ki menyegzőt szerze fiának*”. Ez a menyegző az isteni Ige násza az emberi természettel, de egyúttal az emberré lett Igének, Krisztusnak is násza Egyházával és a lelkekkel. Az Ige egyesülése az emberi természettel ősképe minden lelki természetfölötti egyesülésnek. Ez a legbensőbb és a legtökéletesebb egyesülés.

A földi házasságban a hitvestársak mondhatni egy erkölcsi személlyé lesznek, minden vonatkozásban némileg csak egynek számítanak. Kölcsönösen kicserélik és egymásra átruházzák javaikat. A legszorosabb életközösségben élnek. Az Ige egybekelésében az emberi természettel ez az egyesülés a szó teljes értelmében egy személlyé teszi a kettőt. Az emberi természet az isteni Ige személyének birtokába megy át. Nincs saját emberi személyisége; ezt magának az isteni Igének személyisége pótolja és helyettesíti. Krisztusban az isteni és az emberi természet az Ige egy isteni személyében egyesülnek. Ez az egyesülésnek és az egységnek legtökéletesebb foka, melynél csak a Szentháromság személyei közt fennálló egység még nagyobb és tökéletesebb.

A földi házasságnak jellemzője, hogy a menyasszony némileg átmegy jegyesének birtokába, egészen az övé lesz, bizonyos értelemben lemond önállóságáról, és hitvesének mondhatni egy részét alkotja. Még sokkal tökéletesebb módon valósul meg az emberi természetnek az isteni Igével való egyesülésében. Az emberi természet lemond saját személyiségéről, hogy az Ige személyiségét magára öltse; sőt voltaképp nem is mond le, mert már kezdettől fogva nem volt saját személyisége, hanem egységben az Igével jött a világra, született meg az életnek. Ebben a végtelenül szent egységben a két jegyes nemcsak egy erkölcsi, hanem egy fizikai személlyé lesz.

A földi házasságnak jellemző vonása itt legtökéletesebben és végtelenül magasabb értelemben valósul meg: a menyasszony egészen átmegy jegyese birtokába, az övé lesz egészen. Hiszen a személy a természetnek hordozója és a természetből folyó minden cselekvésnek, tettnek és gondolatnak egyaránt az alanya. A saját személyiségétől megfosztva lenni annyi, mint nem a „magáénak”, hanem egészen „másénak” lenni. Ez megvalósul Krisztus emberi természetében az Isteni Igével szemben. Értelme, akarata, érzelmei, külső cselekedetei, szavai, minden, de minden az Ige szolgálatában áll, egészen az Igéé, úgy, hogy magáról az Igéről mondjuk, hogy fogantatik, emberré lesz, születik. Az Ige jár a földön, az Ige szenved a kereszten, az Ige hal meg a világ üdvösségéért. Az Ige egyesülésében az emberi természettel valósul meg a legmagasabb és legtökéletesebb értelemben az Írás szava: „*Ez okból hagyja el az ember atyját és anyját és feleségéhez ragaszkodik*”. (Ter 2,24; Mt 19,5) Mindent elhagyni a hitvesért és az övének lenni egészen, ez a házassági frigy lényege. Ez valósul meg a legtökéletesebben abban a frigyben, melyet az isteni Ige az emberi természettel kötött.

Mit ad az Ige ebben az egységben az emberi természetnek, és viszont mit ad az emberi természet az Igének?

Az Ige az emberi természetnek egész méltóságát, sőt bizonyos értelemben istenségét magát adja. A földi házasságban az, aki király felesége lesz, egyúttal királyné is lesz, osztozik a király minden méltóságában, gazdagságában. A földi hitves urának nevét, címét, rangját viseli, részese lesz összes javainak. Így Krisztusban az emberi természet is az Ige minden méltóságát és gazdagságát, mondhatni istenségét örökli. Krisztus emberi természete az isteni Igével való személyes egyesülés miatt valóban imádásra méltó, méltósága egyenesen végtelen, minden cselekedete isteni cselekedet és ezért végtelenül érdemszerző, elég egy világ megváltására és az összes bűnök eltörlésére. Mert hiszen Krisztus emberi természete összes cselekedeteinek hordozója maga az isteni Ige, a második isteni személy, és ez a tény minden egyes cselekedetnek végtelen értéket és méltóságot ad.

Mit ad viszont az emberi természet az isteni Igének? Adhat-e egyáltalán valamit az a természet, mely minden kiválósága mellett is csak teremtett valami, és Istennel összehasonlítva semmi? Mit adhat ez a természet Teremtőjének és Alkotójának, aki végtelen kegyességében leereszkedett hozzá és magával személyes egységbe fogadta? Nem adhat ez a természet olyant, ami az isteni Igét tökéletesebbé tenné; hiszen ez az Ige az Atya tökéletes képmása, akiben az Istenség egész teljessége lakozik. (Kol 1,19) De egyet adhat, ami még az isteni Igének sincs meg – azt, hogy emberi módon cselekedhessen, hogy fáradságot, éhséget és szomjúságot elviselhessen, hogy verejtékezhessen, hogy szenvedjen és meghaljon. Erre az isteni Ige saját isteni természetében épp annak végtelen tökéletessége miatt nem volt képes. Ezért kellett felvennie az emberi természetet. Ezt a fáradságos munkára és szenvedésre való képességet adja neki az emberi természet. Önmagát, lelkét, képességeit, testét, szívét, kezét, lábát, szemét, ajkát, akaratát adja, hogy őáltala dolgozzon, emberi módon szeressen, szóljon, éljen, szenvedjen és meghaljon és az egész mindenségben és az egész mindenség nevében dicsérje, magasztalja és szeresse az Atyát az egész örökkévalóságon át. Igazán hűséges menyasszony ez a szentséges emberi természet: övé a fáradság, a Jegyesé a dicsőség. Azért mondja oly szépen Szent Bernát az isteni Igéről: *„Balkezében tartja a gazdagságot és a dicsőséget, jobbában a hosszú életet; mindebből örökkétartó bőségben jutott ki neki az égben, de nem találta ott a szegénységet. A vágytól utána ösztönözve szállt le az Isten Fia, hogy azt magának megszerezze”*. (Serm. 1. in. vig. Nat.) Csak az emberi természetnek magáraöltése által szerezhette meg a szegénységet; emberi természete adja meg neki a képességet, hogy értünk szegény lehessen.

Az Igének ez az egysége az emberi természettel mintája és példaképe Krisztus egységének az Egyházzal és a lelkekkel. Itt is megvalósul, bár végtelenül alacsonyabb létfokon, de mégis igazán és egész terjedelemben a kölcsönös odaadás és egymásbaforrás, mely ezt az egységet igazi lelki násszá avatja.

„Eljegyeztelek titeket egy férfiúnak, hogy mint tiszta szüzet vezesselek Krisztushoz.” (2Kor 11,2)

Az isteni Ige egyesülése az emberi természettel örökszép képe az emberré lett Ige, Krisztus egyesülésének a lelkekkel. Erről beszél Szent Pál, amikor a korintusaikhoz a fent idézett szavakat intézi. Erre vonatkozik a példabeszéd a királyi menyegzőről, habár elsősorban az Ige egyesülését jelképezi az emberi természettel. Az Énekek éneke is ezt a szent jegyesi és hitvesi viszonyt magasztalja, mely Isten és a lélek, Krisztus és az Egyház között fennáll. Azért írja ugyancsak Szent Pál a korintusiaknak: „*Aki az Úrhoz ragaszkodik, egy lélek övele.*” (1Kor 6,17)

Ebben a szent frigyben ugyancsak azt a három dolgot tekinthetjük meg, amit az Ige és az emberi természet egységében megtekintettünk: 1. a lélek önátadása, 2. mit ad Krisztus a léleknek, 3. mit ad viszont a lélek Krisztusnak?

A lélek, aki magát Krisztus jegyesének vallja, elsősorban is ki kell, hogy ürtse magát mindattól, ami nem Krisztus és nem Krisztusé. Ki kell vetkőznie a rendetlen önszeretettől, meg kell hálnia önmagának, hogy Krisztusnak élhessen. Mintegy el kell veszítenie önmagát, saját egyéni személyiségét, önakarátát, a rendelkezést önmaga fölött, hogy egészen Krisztus birtokába és tulajdonába menjen át. A Krisztussal való lelki azonosulás által, melyet már más helyen kifejtettünk, szükséges, hogy már ne a saját, hanem Krisztus életét élje. Jobban mondva, engednie kell, hogy Krisztus élje benne az ő életét. Ennek feltétele pedig az, hogy saját önző érdekeiről lemondjon, mintegy elveszítse önmagát, ne legyen már egyéni öröme, bánata, kiürítse magát, hogy helyet adjon Krisztusnak. „*Aki elveszti életét énértem, meg fogja azt találni.*” (Mt 16,25) Szükséges, hogy a lélek egészen Krisztus birtokába átmenjen, mintegy vak eszköze legyen az ő akaratának és szándékainak, némileg csak egyet alkosson vele, amely egységben Krisztus a minden, a lélek pedig megsemmisül, csak szabadakarátának bejegyezését adja ebbe a lelki megsemmisülésbe: szabadakarátát és ezzel önmagát adja jegyesének.

Ezt az önátadást követelik tőlünk az összes nagy lelkivezetők és aszkéták. Erre céloz Loyolai Szent Ignác, amikor az alázatosság harmadik fokán azt kívánja, hogy magunkból és önérdelkeinkből teljesen kivetkőzve Krisztus rendjeleit, az ő szegénységét és megaláztatását öltjük magunkra. Erre céloz Keresztes Szent János, amikor oly hangsúlyozottan követeli a teljes lemondást, hogy lelkünk Istennel egyesülhessen. Erre irányulnak a szerzetesi és egyéb tökéleteségi fogadalmak, melyekkel a lelkek isteni Jegyesükkel szemben lekötik magukat, hogy saját magukat kiürítsék és helyet adjanak neki.

Elsősorban akaratunkat kell odaadnunk, mert ez leginkább a „miénk”, ez vagyunk „mi.” Ez egyúttal a legértékesebb is, ami bennünk van. Meg kell válnunk mindentől, ami nem Isten, vagy ami nem hozzá vezet, vagy nincs vele kapcsolatban; utána pedig, vagy jobban mondva, ezzel a megválással önmagunktól párhuzamosan át kell adni magunkat a Jegyesnek. Amily mértékben kivetkőzünk magunkból, ugyanoly mértékben öltözünk Krisztusba. Ez már a „Krisztus követésében” és a Lelkigyakorlatok könyvében lefektetett bölcsességnek leszűrt igazsága. A megváltás az önmegtagadás, az önátadás a szeretet által megy végbe. Megváltás és önátadás, önmegtagadás és istenszeretet a lelki haladás, a lelki átalakulás, a Krisztusba és Istenbe temetkezés és a benne való élet alapkövei és szárnyai.

A szeretet a hűségben nyilvánul meg, a hűségben még a legkisebb dolgokban is, melyek a Jegyest érintik, vagy az ő érdekeit szolgálják. Megnyilvánul a felebaráti szeretetben, mely az isteni szeretet kifolyása; annak az egységnek minél bensőbb és következetesebb megvalósításában, kiépítésében és átélésében a lelkekkel, ami az isteni Jegyesnek oly hő kívánsága, végső akarata: „*hogy tökéletesen egyé legyenek.*” (Jn 17,23) Megnyilvánul az „Isten mibennünk” tökéletes hitbeli és gyakorlati átélésében, hogy lelkünk Istenének szüntelen imádói legyünk, és Krisztussal együtt saját és mások lelkében imádjuk, dicsőítsük és szeressük a

bennünk lakozó Istent, és magunkat vele együtt a bennünk élő Szentháromságnak égő áldozatul hozzuk: „*Ha valaki szeret engem, az én beszédemet megtartja; és Atyám is szeretni fogja őt, és hozzája megyünk, és lakóhelyet szerzünk nála.*” (Jn 14,23)

Mit ad ebben a szent frigyben Krisztus a léleknek? – A megszentelő kegyelem által, mely belőle, mint forrásból (Jn 4,14; 7,37-38) mint töből (Jn 15,1-8) mint fejből (Ef 1,22; 4,15; Kol 1,18) fakad, mondhatni saját életét, saját isteni méltóságát közli velünk. Isteni életet önt lelkünkbe, isteni vért áraszt ereinkbe, minden cselekedetünknek természetfölötti értéket, méltóságot ad és azért érdemszerzővé teszi úgy, hogy azzal Isten országát, Istent magát, a mennyországot megvehessük. Lelkünket a kegyelem által titokzatos testébe beleoijtja (incorporatio), és ezzel részünk van isteni életében. „*Aki eszi az én testemet és issza az én véreimet, énbennem marad és én őbenne.*” (Jn 6,57) Minél bensőbb ez a Krisztusba való ojtódás a kegyelem foka szerint, annál bőségesebben áramlik belénk az isteni élet, és annál nagyobb minden cselekedetünk természetfölötti értéke és érdeme: „*Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz; mert nálam nélkül semmit sem tehettek.*” (Jn 15,5)

Mit ad viszont a lélek Krisztusnak? Adhat-e egyáltalán valamit? – Amint az emberi természet Krisztusban az isteni Igének mást nem adhat, mint azt, hogy benne és általa alázatosságának és szeretetének életét emberi módon élhesse, úgy a lélek is Krisztusnak mást nem adhat, mint azt, hogy benne és általa folytassa földi életét, hogy benne mintegy újra testet öltjön és imádó, áldozatos, szenvedő, engesztelő életét tovább élje: a szegénység, az alázat, az engedelmesség, az önmegtágadás, a szeretet életét. Amint az Ige isteni természeténél fogva nem képes emberi módon szeretni, emberi cselekedeteket végezni, szenvedni és meghalni, hanem erre szüksége van, hogy felvegye az emberi természetet, úgy Krisztus sem képes mennyei dicsőségében földi életét folytatni, szenvedni és megalázódni, hanem erre szüksége van, hogy titokzatos módon a lelkekben, híveiben tovább éljen. Nem elég neki, hogy csak egy szívvel, saját szívével, ha ez még olyan szent és isteni is, dicsőítse, imádja, szeresse mennyei Atyját, hanem ezer és millió szívvel akarja őt imádni és szeretni. Ezért szüksége van arra, hogy mi átadjuk neki szívünket és egész valónkat, hogy általunk és bennünk ezt a nagy vágyát és hivatását teljesíthesse. Ezt adja a lélek Krisztusnak.

A lélek is önzetlen menyasszony; mert minden fáradság az övé, a dicsőség pedig a Jegyesé. Odaadja kezét, lábát, ajkát, értelmét, szívét, akaratát és egy nagy „Suscipe”-ben rendelkezésre bocsátja, hogy benne és általa folytassa, amit megtestesülésével megkezdett, benne és általa imádkozzék, szenvedjen és szeressen, és vele együtt minden emberi szívben és lélekben a világ végezetéig és az egész örökkévalóságon át. Ezt adja a lélek a Jegyesnek. „*Aki az Úrhoz ragaszkodik egy lélek övele.*” (1Kor 6,17) „*Eljegyeztelek titeket egy férfiúnak, hogy mint tiszta szüzet vezesselek Krisztushoz.*” (2Kor 11,2)

„Nagy titok ez, mondom én; Krisztusra és az Egyházra értem.” (Ef 5,32)

Az isteni Ige egyesülése az emberi természettel ösképe nemcsak Krisztus egyesülésének az egyes lélekkel, hanem főleg és elsősorban az ő egyesülésének Egyházával. Ezt a szent, felbonthatatlan, örök frigyét és egységet hasonlítja össze Szent Pál elsősorban a földi házassággal, amikor erről mondja: *„Nagy titok ez; mondom én, Krisztusra és az Egyházra értem.”*

Ebben a frigyben Krisztus és Egyháza közt is megvalósul mindaz, amit Krisztus és a lélek közt fennálló szent egységről mondtunk, de még sokkal tökéletesebben. Itt is a menyasszony, az Egyház, egészen jegyesének él, a Jegyes pedig közli arájával isteni életét; a menyasszony viszont a maga részéről is ad valamit Jegyesének, ami ugyan annak belső tökéletességét nem gyarapítja, de mégis módot nyújt neki arra, hogy benne és általa új életet éljen, új életformát öltson magára, amint azt a következőkben látni fogjuk. *„Krisztus szerette az Egyházat, és önmagát adta érte a végett, hogy megszentelje és megtisztítsa a víz fürdőjében az élet igéjével s dicsővé tette magának az Egyházat, hogy sem folt, sem ránc, sem más efféle ne legyen rajta, hanem legyen szent és szeplőtelen.”* (Ef 5,25-27)

Az Egyház egészen Krisztusnak él és némiképp egy személy, egy misztikus személy lesz vele. Hiszen az Egyház Krisztus teste (Ef 5,29; 1Kor 12,27) Krisztus a fej, az Egyházban élő lelkek, a hívek pedig a tagok. Így Krisztus és az Egyház voltaképp csak egy személyt, egy életet, a „nagy Krisztust” alkotják. Ebben hasonlít egységük az isteni Ige és az emberi természet közt fennálló személyes egységhez; mert ez utóbbiban az emberi természetnek nincs saját személyisége, hanem az isteni Ige személye lép annak helyébe; ebben az egyesülésben pedig az Egyháznak sincs mondhatni külön személyisége, hiszen a tagoknak sincs külön személyiségük, hanem a fej alatt egy testet, egy személyt alkotnak, Krisztus a fej, az Egyház pedig a fej alatt élő test. Csak a fej, a személyes Krisztus által lesz a nagy, misztikus Krisztus egy titokzatos személyé. Az Egyház látható feje a földön is csak a helyettese a láthatatlan fejnek, melytől minden egyes tag függ, és az egész test életét és működését kapja.

Mit ad Krisztus menyasszonyának, az Egyháznak? Tanító és törvényhozó tekintélyét, csalhatatlanságát, megszentelő erejét, szentségét és csodatevő hatalmát. Megadja neki a küldetést, hogy az ő megváltó és megszentelő működését folytassa az emberek közt, az által szerzett kegyelmeket közvetítse és kiossza és ezért isteni tekintélyét és saját Lelkét közli vele.

Mit ad viszont az Egyház Krisztusnak, Jegyesének? Megadja neki a lehetőséget, hogy benne és általa tovább éljen a földön és így folytassa világot megváltó művét az Atya dicsőségére és a lelkek üdvözítésére. Krisztus nemcsak az egyes lelkekben, hanem még sokkal inkább az Egyházban, mint lelki közösségben, mint az ő titokzatos testében folytatja imádságos, áldozatos, lelkeket megváltó, alázatos, szenvedő és majdan dicsőséges életét. Az Egyház viszont tanító tekintélyével és működésével, a lelkek kormányzásával és megszentelésével folytatja azt, amit Krisztus földi életében befejezetlenül hagyott; mert Isten bölcs gondviselése szerint Krisztus csak az érdemeket szerezte meg és megalapította Egyházát, de az érdemek és kegyelmek közvetítését és kiosztását a lelkek közt az Egyházra bízta. Krisztus maga él Egyházában, ő a főpap, aki feláldozza magát, ő az, aki keresztel, bérmál és felszenteli papjait, A püspökök és papok csak eszközei főpapi hatalmának, ténykedésének. Így él ő tovább Egyházában, mint titokzatos testében, és folytatja benne és általa megváltói tisztjét. De a lehetőséget erre az ő menyasszonya, az Egyház adja neki, akiben ő él, és aki által ő működik. Leggyönyörűbben valósul ez meg Krisztus eucharisztikus életében. Csak az Egyházban és az Egyház közvetítése által vállalhatja magára ezt az istenien szegény és fenségesen alázatos, elrejtetten tevékeny, áldozatosan szerető, egyedülálló életmódot, melyet az angyalok megcsodálnak és imádnak, s

melyből a lelkek a földön életüket és boldogságukat merítik. A lehetőséget arra, hogy ezt az életet köztünk élje, Isten gondviselése és rendelése szerint csak az Egyház adja Krisztusnak.

Az Egyház egészen és osztatlanul Krisztusnak él „*foltt és ránc*” nélkül (Ef 5,27), sokkal inkább, még mint a Krisztusnak szentelt egyes lélek. Az Egyház egész élete csak Krisztusnak szól, csak őt prédikálja, csak őt közvetíti szentségeiben, csak őt siratja, dicsőíti és magasztalja liturgiájában, néha megrázó akkordokban és melódiákban, mint a menyasszony Szerelmesét; ha földi fény és dicsőség övezi is olykor homlokát, ha a művészet és a tudomány babérjai ékesítik is fejét, az mind csak járulék és mintegy dísz, mely „*hozzá adatott*” neki, aki egyedül csak „*Istenországát és az ő igazságát keresi*” (Mt 6,33) Oly szépen mondja Newman bíboros: „*Nem tehet róla, hogy sikerei vannak, nem tehet róla, hogy erős, nem tehet róla, hogy szép. Ez az ő öröksége; ahogy megmozdul, csodálatba és ámulatba esik a sokaság. Nem lehet másképp; de azért nem ez a törekvése, nem ez a célja; csak azzal a küldetéssel halad előre, hogy gyógyítsa a lélek sebeit,*” hogy Krisztust adja a lelkeknek, hogy lelkeket szüljön égi Jegyesének.

Krisztus és az Egyház szent hitvesi frigyében, amint már Szent Ágoston is mondja, sokkal magasztosabb értelemben és módon megvalósul a földi nász minden java és kiváltsága. Megvan az *egység*; mert csak egy a Krisztus, és csak egy az Egyház. Megvan a *hűség*; mert Krisztus sohasem hagyja el egyházát, és az Egyház sohasem hagyja el Krisztust. Megvan a *felbonthatatlanság*; mert Krisztust még a halál sem választhatta el az Egyházától, sőt ellenkezőleg akkor jegyezte el azt igazán. És az Egyház viszont maga is nemcsak a földi zarándokúton, hanem az égben is, és akkor leginkább, Krisztusnak örökké hú jegyese marad. Megvan a *szentség* is; mert még a földi házasság is Szent Pál szava szerint (Ef 5,32) csak azért szentség, mivel Krisztus és az Egyház szent frigyét jelképezi. Maga a Szentlélek ennek a frigynek a létesítője, gyűrűje, mely Krisztust Egyházához és az Egyházat Krisztushoz fűzi örök, szent, isteni szerelemben. A *termékenység* sem hiányzik; mert az Egyház a keresztség szentségében mindig új gyermekeket szül égi Jegyesének, a kegyelemnek közvetítése által emlőin felneveli őket, gondozza, ápolja, oktatja, védi és végre égi Jegyeséhez juttatja. Ő valóban a nemzetek és a lelkek szülője és a lelkek nevelő anyja. Azért szól az Egyház liturgiája számos esetben az Isten igéjének, a víznek és magának az Egyháznak termékenységéről, és gyönyörűen írja Szent Ambrus Szent Lukács evangéliumához írt magyarázatában Krisztusról: „*Szent az, akit tekintettel a bekövetkezendő titokra az isteni törvény kegyes rendelkezése előképezett, mert ő egyedül nyitotta meg a népek nemzésére szűz szent Egyháza szeplőtelen termékenységének anyai titkát.*” (Lib. 2 in cap. 2. Luc.) Valóban „*nagy titok ez; mondom én, Krisztusra és az Egyházra értem.*”

„Ők sincsenek nász nélkül.” (Szt. Ágoston)

Ehhez a nászhoz Krisztus és az Egyház közt tartoznak Szent Ágoston szerint a szűzi lelkek is. „Ők sincsenek nász nélkül”, mondja; „mert ők is az egész Egyház nászához tartoznak, amelyben Krisztus a Vőlegény”. (Tract. in Jo.) Sőt nemcsak a szűzek, bár ők megkülönböztetett értelemben, hanem az összes malasztos lelkek ehhez a nászhoz tartoznak. Krisztusnak frigye az egyes lélekkel is egységes, szent, felbonthatatlan és lelkileg termékeny.

Ő minden lelket úgy szeret, mintha az egyedül volna a világon. Viszont a lélek egyedüli lelki Jegyese csak Krisztus. Ez a kölcsönös szent egység olyan egyéni, hogy abba senki más bele nem férkőzhetik. „Csak én és te”, mondta az Úr Lucie Christine-nek.² Azért ez a szent lelki viszony egészen *osztatlan*. – Felbonthatatlan is, mert Krisztus az ő hűségét soha vissza nem vonja: „Örök szeretettel szeretlek téged, azért könyörületességemben magamhoz vontalak téged”. (Jer 31,3) Csak a lélek lehet hűtlen, ha a bűn által elszakad Jegyesétől. – *Termékeny* is ez az egység. Termékenysége abban áll, hogy a kegyelem által magát a Jegyest is lelkébe fogadja és lelkében életet ad neki. Ezáltal nem veszíti el szűzi báját, hanem csak fokozza, a gyümölcs sem szakad el a tőtől soha. (Scheeben: Az isteni malaszt fensége.) De lelkekben is termékeny ez a szent frigy; mert lisieuxi Kis Szent Teréz szava szerint: „*A Vele való titokzatos egység által a lelkek anyja vagyok*”. Szent Pál is így ír a Galatákhöz: „*Fiacskáim, kiket fájdalommal szülök újra, míg Krisztus kialakul bennetek!*” (Gal 4,19) Az Egyház pedig főleg a rendalapítókról zengi, hogy „*új ivadékkal*” gazdagították és örvendeztették meg az Egyházat, Termékeny ez a frigy erőnyekben is, melyek e szent egységnek szűzi talajából fakadnak.

Krisztusnak ez a lelki egysége Egyházával és a lelkekkel némileg kiárad azokra is, akik őt e földön helyettesítik és a lelkeket hozzá vezetik. Azért hordja a püspök is ujján a gyűrűt, hogy ez tanúságot tegyen arról, hogy személye Egyházának el van jegyezve. Padányi Bíró Mátyás egyházmegyéjét előszeretettel jegyesének nevezte, amint azt életrajzírója róla megjegyzi. (Pehm) Ezzel csak az Egyház felfogásának adott kifejezést. Az egyházi rend szentségének felvétele által voltaképp minden pap némileg el van jegyezve az Egyházzal és a lelkek sokaságával; mert hivatása szerint egyedül ezeknek él, ezeknek szenteli magát kizárólag, lemond minden földi ambícióról, a caelibátus által lemond minden más jegyességről, minden fáradságát, munkáját, egészségét, szívének minden vágyát, áldozatait, imádságát, sőt néha életét is nekik adja. Valódi lélekszerelemnek lehet nevezni azt a vágyat, mely Xavier Szent Ferenccben a lelkek iránt égett: „Adj nekem Uram lelkeket, minden egyebet végy el tőlem!” Ez a vágy és szeretet hatotta át a fogolykiváltó Szűz lovagjait, amikor váltságul adták magukat a lelkekért. Meghaladja ez a szeretet mindazt, amit költők a földi szeretet nagytetteiről regélnék és énekelnek. Ez csak költemény, amaz meg valóság.

Ez a szeretet tüzesítette Kláver Szent Péter lelkét és tette őt a rabszolgák szolgájává, amikor undok sebeiket mosogatta, csókolgatta és a szennytől tisztogatta őket. Nem hinném, hogy ne lett volna lelki illat azokban a gennytől áradó sebekben, azokban a félig elrothadt ruhacafatokban, melyeket csókjaival, gyengédségeivel illetett. És Isten igazolta szeretetét, amikor a szentnek kabátjából, mely a legnyomorultabbak nyomorának szennyfoltjait viselte magán, édes illat áradt ki környezetére: „*És ruháid illata tömjénillat*”. (Én 4,11) A néger rabszolgák a szent személyében nemcsak valami tárgy voltak, amelyen önmegtagadását gyakorolhatta, hanem szerette őket, és ez a szeretet illatossá tette sebeiket, felülmúlt minden testvéri és anyai szeretetet és nem hagyott neki sem nyugtot, sem békét, míg lelküket meg nem nyerte az égnek, vágyai pedig saját életét fel nem emésztették.

² Lásd Poulin által kiadott naplóját

Ez a szeretet hajtja és emészti az igazán buzgó lelkipásztorokat, apostolokat és misszionáriusokat, amikor az eltévedt juhok után járnak, hogy őket visszavezessék és örökre Krisztussal eljegyezzék. Ők is mondhatják némileg, mikor a lelkek ajtóin kopognak; *„Nyiss ki nekem, mert fejemet harmat lepi, és fűrtjeimet az éjjel nedűje”*. (Én 5,2) Talán egész éjszakákat virrasztottak imában, munkában, talán hosszú utakat tettek meg fáradva és nélkülözve, csak hogy ezt a lelket megmentse és boldoggá tegye. Ez a szeretet lelkükben ugyan elsősorban Krisztusért ég, de a lelkekért is, és a lélek nem pusztán anyag, amelyen krisztusi szeretetüket gyakorolhatják, hanem magába a krisztusi szeretetbe mártott lények azok, akiket Őerte és Őbenne szeretnek.³

Ez a szeretet bennük egészen önzetlen, mert nem mint emberek tekintik magukéinak a lelkeket, hanem mint Krisztus tulajdonát tekintik azokat, és azért egyúttal olyanoknak is, akik egészen az övéik Krisztusban, mert ők Krisztussal egynek érzik magukat. Nem saját maguknak, hanem Krisztusnak akarják megnyerni őket, és tudják, hogy ezzel egészen és emberi értelemmel fel nem fogható módon az övéik is lesznek: *„Akié a menyasszony, azé a vőlegény; a vőlegény barátja pedig, aki mellette áll és hallja őt, örvendve örül a vőlegény szavának”*. (Jn 3,29)

A kereszténység hőskorának aktái, a martirologium feljegyzi, hogy a lélek lovagjai olykor még a bűn tanyáira is elmentek, hogy a gonosz karjaiból kiragadják az ártatlanságot, melyet az elvetemültség oda kárhoztatott, vagy hogy Isten csodálatos megtérés után vértanúságban egyesítette a lelkeket.⁴ Hasonló esetekről számolnak be az újkor vértanúaktái is, mint Mexikóban, ahol egy papot szitává lóttak a forradalmárok, mert az ártatlanságot kiragadta a ledér kéjencek kezéből.⁵ Gyakran meg a szentség aranyszála fűzi egymáshoz a lelkeket, mint Szent Ignácot és Xavier Szent Ferencet, Szt. Alfonzot és Kláver Szent Pétert, Szalézi Szent Ferencet és Chantal Szent Franciskát, Szent Terézt és Keresztes Szent Jánost.

Ez az egység és szeretet nem ismer különbséget sem rangban, sem korban, sem állásban, sem foglalkozásban, különbség és válogatás nélkül adja magát kicsinynek és nagyknak, gazdagnak és koldusnak, úrnak és szolgának, amint oly szépen mondja a népek apostola: *„Mindnyájan Isten fiai vagytok a hit által, mely Krisztus Jézusban vagyon. Mert mindnyájan, kik Krisztusban megkeresztelkedtetek, Krisztust öltöttétek magatokra. Nincs többé zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő; mert ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban”*. (Gal 3,26.28, vö. Kol 3,11) *„Azok a különbségek, melyek egyik embert elválasztják a másiktól, megszűnnek ott, ahol Krisztus él mindenkiben, és Krisztus jelent mindent mindenki számára”*. (Jegyzet Kol 3,11-hez.) Egy választottja Istennek írja egyik művében az *„irgalmas szeretetről”* (M. P.: Aux prêtres.) hogy az égben csodálatos egységben forrnak össze a legkisebb lelkek is Isten legnagyobb apostolaival. Ezt a szent egységet és szeretetet kell előkészítenünk népek és osztályok, és az egyes lelkek közt, családban és egyesületben, államokban és az Egyházban már ezen a földön, hogy beteljesedjenek mielőbb Krisztus szavai: *„És egy ahol léssen és egy pásztor”* (Jn 10,16), *„hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te Atyám énbennem és én tebenned, úgy ők is legyenek bennünk, és így elhigye a világ, hogy te küldöttél engem”*. (Jn 17,21)

³ Lásd Szent Teréz: A tökéletesség útja VII. f., amit a szellemi szeretetről mond

⁴ Lásd: Martyrol. Rom., ápr. 28., máj. 3., máj. 14., szept. 26.

⁵ Zsámár Jenő S. J.: A mexikói vérfürdő

Imádság az Egyház és a lelkek egységéért

Szent Atyánk, szent Fiad szeretetére, az Ő nevében és az Ő Szívével kérünk Téged, dicsőítsd meg Fiadat, és add, hogy amint Te Őbenne és Ő Tebenned, úgy mi is eggyé legyünk és így megismerje a világ, hogy Te küldötted Őt, és szerettél minket, amint Őt szeretted. A világ Téged nem ismer, de Ő megismertette velünk a Te nevedet, és mi kérünk Téged, hogy a szeretet, amellyel Őt szeretted, bennünk legyen, hogy a Te dicsőséged és az Ő öröme teljes legyen mibennünk. Amen. (Jn 17)

Szűz Mária, szép szeretet Anyja, könyörögj érettünk, és hozd meg nekünk a Te szent Fiad által óhajtott egységet. Amen.